

Toespraak burgemeester Guido De Padt n.a.v. herdenking beide wereld oorlogen.

Beste medeburgers, beste vertegenwoordigers van oud-strijders,

Exact 97 jaar geleden kwam een einde aan WOI. Traditiegetrouw grijpen we deze verjaardag aan om de slachtoffers van beide wereldoorlogen te herdenken. Op de eerste plaats de gesneuvelde soldaten, maar ook de burgerlijke slachtoffers, de weerstanders en de opgeëisten. Zij gaven hun leven om onze vrijheid te beschermen of werden het slachtoffer van een totalitair regime. Te hunner nagedachtenis werd in 1922 het oorlogsmonument achter mij opgericht, waarin hun namen gebeiteld staan. Vandaag gaan onze gedachten in de eerste plaats naar hen uit.

Maar de oorlog, elke oorlog, veroorzaakt naast militaire en burgerdoden nog veel ander leed. Bombardementen verwoesten dorpen en steden. Mensen verliezen hun huizen en hun bezittingen en slaan noodgedwongen op de vlucht voor het geweld. Zo heeft de al 4 jaar durende oorlog in Syrië een vluchtelingenstroom van naar schatting 7 miljoen mensen op gang gebracht, waarvan 4 miljoen naar het buitenland en 400.000 naar Europa. De beelden van berooide vluchtelingen die uitgeput Europa bereiken, hun hele hebben en houden in een plastic tasje, krijgen we elke avond in het journaal te zien.

Welnu, 100 jaar geleden ging het er bij ons net zo aan toe. Van de 7 miljoen Belgen die er toen waren, sloegen er meer dan anderhalf miljoen op de vlucht voor het oprukkende Duitse leger. 1 miljoen vluchtte naar Nederland, een kwart miljoen naar Engeland, 300.000 naar Frankrijk, nog eens tienduizenden waren vluchteling in eigen land. Geraardsbergen bleef gelukkig grotendeels gespaard, zowel van grootschalige oorlogsvernielingen als van grote aantallen inwoners die noodgedwongen moesten vluchten. Slechts enkele honderden Geraardsbergenaars namen het zekere voor het onzekere en weken uit. Maar andere gemeenten in Oost-Vlaanderen kregen wel de volle laag.

Het begon al eind augustus 1914. Na de verwoesting van Aarschot en Leuven vluchtten duizenden mensen uit Brabant westwaarts, op de vlucht voor de Duitse misdaden. In Oost-Vlaanderen aangekomen, joegen ze met hun gruwelverhalen de inwoners zodanig de stuipen op het lijf, dat ook de Oost-Vlamingen en daarna de West-Vlamingen met tienduizenden tegelijk op de vlucht sloegen, naar de kust of naar Noord-Frankrijk. Dat gebeurde op maandag 24 augustus, een dag die later bekend werd als 'vliegende maandag'.

Na die eerste vluchtelingengolf keerde de rust even terug. De meesten konden na enkele dagen alweer naar huis. Maar de rust duurde niet lang. Een paar weken later trokken Duitse troepen effectief Oost-Vlaanderen binnen. Dendermonde werd volledig platgebrand op 4 september; van de meer dan 2000 huizen stonden er nog amper 100 overeind. De inwoners waren gelukkig tijdig weggevlucht. Uit schrik voor eenzelfde behandeling, ontvluchtten 36.000 van de 38.000 Aalstenaars hun stad – die gelukkig niet vernield werd. De vluchtelingenstroom vanuit Brabant, Antwerpen en Oost-Vlaanderen was zo groot, dat de gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen een spreidingsplan opstelden om de vluchtelingen min of meer gelijkmatig te verdelen. Wat later, toen de frontlijn zich stabiliseerde aan de IJzer, en de rest van het land was bezet, zouden ook onze buurlanden spreidingsplannen opstellen om de toevloed van Belgische vluchtelingen te kanaliseren.

Het stemt tot nadenken. 100 jaar geleden waren onze grootouders en overgrootouders, als vluchtelingen, het voorwerp van soortgelijke spreidingsplannen in vreemde landen als de Syriërs vandaag. De oorlog verandert van plaats en van tijd, van België een eeuw geleden naar Syrië vandaag. Maar het leed voor de inwoners blijft steeds hetzelfde.

Laat ons daarom alles eraan doen om een volgende oorlog te vermijden. Dan zijn zij die we vandaag herdenken, niet voor niets gestorven.

Ik dank u voor uw aanwezigheid.